

Het belang van bijen

Honingbijen behoren net als de hommels en solitaire bijen tot de bloembestuivende insecten. Insectenbloemen zijn voor hun bestuiving en dus voortplanting afhankelijk van bloembezoek door bijvoorbeeld honingbijen.

Insectenbloemen en -planten stellen de vruchtzetting veilig door met kleuren, geuren en zoete nectar honingbijen en andere insecten te lokken. De honingbij vliegt van de ene bloem naar de andere om nectar te verzamelen dat in het bijenvolk in de vorm van honing opgeslagen wordt. Een gezond bijenvolk heeft altijd een voorraad honing in de raat opgeslagen, zodat er nooit een tekort aan voedsel is voor de larven en jonge bijen.

Het stuifmeel van insectenbloemen heeft een typische structuur waardoor het gemakkelijk in de haren van de bloembezoekende insecten blijft hangen. Het stuifmeel laat zich dus als het ware meemenen met de honingbij die op zoek is naar nectar. Tijdens het bezoek aan een volgende bloem blijft de stuifmeel achter op de stamper waardoor er vruchtjes kunnen gaan groeien.

Een belangrijke eigenschap van de honingbij is haar bloemvastheid. Dat wil zeggen dat meerdere bijen uit één bijenvolk zich tijdens een verzamelvlucht concentreren op één bloemsoort. Als de zogenaamde speurbijen een goede voedselbron, een bloem met veel nectar en stuifmeel, hebben gevonden dan wordt de locatie van deze voedselbron aan de volksgenoten doorgegeven. In korte tijd vliegen dan honderden bijen uit één en hetzelfde bijenvolk af en aan op dezelfde bloemsoort. Een bloeiende lindeboom, bijvoorbeeld, 'zingt' door de duizenden honingbijen vliegend van de ene bloem naar de andere. De bloemvastheid maakt dat honingbijen uitermate geschikt zijn voor bestuiving van land- en tuinbouwgewassen.

Bijen en biodiversiteit

De bestuivingsactiviteiten van bijen en hommels zorgen voor een grotere variatie in vruchten en zaden, die op hun beurt een voedselbron vormen voor vogels en kleine knaagdieren. Veel van de oor-

spronkelijk in de natuur voorkomende bloembestuivende insecten zijn echter verdwenen doordat hun natuurlijke omgeving ernstig is aangetast door de schaalvergroting in de landbouw, verstedelijking en wegeaanleg. Gelukkig komt langzamerhand het besef terug dat bloeiende bermen langs snelwegen of landerijen niet alleen mooi zijn om naar te kijken, maar ook een onmisbare schakel vormen in het leven van veel insecten.

Honingbijen dragen dus bij aan een grotere biodiversiteit mits er voldoende bloemen bloeien waar op gevlogen kan worden. Het is dan ook een goede ontwikkeling dat gemeenten steeds meer overstappen op ecologisch beheer van openbaar groen. Ook imkerverenigingen nemen vaker initiatieven tot samenwerking met gemeenten. Het openbaar groen is de laatste jaren kleurrijker geworden. Insecten, en dus ook honingbijen dragen bij aan de bestuiving van besdragende heesters. Hierdoor is het stedelijk groen een gedekte tafel geworden voor trekvogels en wintergasten. En dat is kijkplezier voor ons!

Drachtgebieden en honingbijen

Een imker wil gezonde bijenvolken. Niet alleen omdat het leuk is met de volken te werken en naar te kijken, maar ook omdat een imker honing wil oogsten. Het is dan ook belangrijk voor de imker te weten dat er nectar en stuifmeel leverende 'drachtplanten' in de buurt van de bijenvolken staan. Een imker is dus steeds op zoek naar goede drachtgebieden voor zijn of haar bijenvolken. Een imker reist met zijn bijenkasten naar een drachtgebied als hij denkt dat er veel honing te halen is.

In een goed drachtgebied staat een grote verscheidenheid aan bloemen, bloeiende heesters en bomen die vanaf het vroege voorjaar tot laat in het najaar voor nectar en stuifmeel zorgen.

Gemeenten kunnen gevraagd worden rekening te houden met insecten bij de keuze van de aanplant. Ook bij het opstellen van het maaischema voor de bermen kan rekening gehouden worden met de leefwijze van bloembezoekende insecten. Een berm maaien met veel bloeiende korenbloemen of luzerne is uit den boze.



Wilde cichorei (foto B.J. Brink)



Resultaat van ecologisch bermbeheer (foto's bvBeeld)



Bestuiving in kas met bramen



Optimale vruchtzetting door honingbijen

Nederlandse Bijenhoudersvereniging,
secretariaat
Grintweg 273, 6704 AP Wageningen
t 0317 422422
f 0317 424180
e info@bijenhouders.nl
i www.bijenhouders.nl

Openingstijden secretariaat:
ma. t/m vrij. van 10.00 - 15.00 uur

Het Bijenhuis, winkel
Grintweg 273, 6704 AP Wageningen
t 0317 422733
f 0317 424180
e bijenhuis@bijenhuis.nl
i www.bijenhuis.nl

Openingstijden winkel:
1 oktober t/m 31 maart
di. t/m vrij. van 8.30 - 17.00 uur
1 april t/m 30 september
di. t/m vrij. van 8.30 - 17.30 uur
zaterdag 8.30 - 13.00 uur

vormgeving Grafisch Atelier Wageningen druk Moderndruk Bennekom

Honingbijen in de landbouw

De intensivering van de landbouw is een belangrijke oorzaak van het verdwijnen van veel natuurlijk voorkomende insecten. De productie van veel landbouwgewassen (koolzaad, fruit) is echter afhankelijk van een goede bestuiving. Daarom worden honingbijen vaak ingezet bij de bestuiving van landbouwgewassen.

Zo huren fruittelers in het voorjaar bijenvolken van imkers. Door één of meerdere bijenkasten in een boomgaard te plaatsen zijn voldoende bijen aanwezig om een goede bestuiving en daardoor een goede vruchtzetting te krijgen. Bijen worden ingezet bij de bestuiving van pruimen, kersen, appels, peren, frambozen, bessen en aardbeien. In kassen bestuiven bijen augurken, courgettes, aardbeien, bramen, meloenen, perziken en bessen.

Soms is een bepaalde bloemsoort niet aantrekkelijk voor de honingbij maar wel voor bijvoorbeeld hommels. Zo worden aardhommels ingezet bij de teelt van tomaten.

Zaadtelers kunnen niet bestaan zonder de hulp van door imkers geleverde bijenvolken. Honingbijen zijn bloem- en kleurvast en zijn daardoor betrouwbare bestuivers. Door het inzetten van honingbijen bij de teelt van zaden wordt het risico van ongewenste kruisingen beperkt.

Wetenschappelijk onderzoek heeft onomstotelijk bewezen dat bestuiving door insecten een betere vruchtzetting garandeert, met grotere en gaver vruchten dan machinale of handmatige bestuiving.

Genieten zonder zelf te imkeren

Van elk tuintje of elke tuin kun je een lusthof vol leven en vogelzang maken. Er zijn heel veel bloeiende struiken en planten die niet alleen mooi zijn om naar te kijken, maar die ook honingbijen, solitaire bijen en vlinders voor een bezoek uitnodigen.

Wil je meer insectenleven in je tuin? Ga naar www.bijenhouders.nl. Hier vind je een lijst met heesters en planten die bloeien van het vroege voorjaar tot in de herfst. De bloemen zijn niet alleen mooi, maar lokken insecten met hun prachtige felle kleuren.

foto Arjen Neve

NBV

NEDERLANDSE
BIJENHOUDERSVERENIGING

Infoblad 4

Bloemen
en bijen

NBV